

Ε3. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ. ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Πως λειτουργούσε το πολίτευμα της Αθήνας μέχρι το 462 π.Χ.;
Μέχρι το 462 π.Χ., έτος της πτώσης της πολιτικής δύναμης του Κίμωνα, και την άνοδο του Περικλή στην εξουσία, **το αθηναϊκό πολίτευμα λειτουργούσε περίπου όπως το είχε διαμορφώσει η μεταρρύθμιση του Κλεισθένη.**
2. Ποιες αλλαγές συντελούνται στο αθηναϊκό πολίτευμα μετά το 462 π.Χ.;
Όμως, **στη συνέχεια το πολίτευμα εξελίσσεται, η λαϊκή συμμετοχή διευρύνεται και ο δήμος(=ο λαός) ασκεί το σύνολο της εξουσίας.**
3. Ποιο είναι το κυρίαρχο πολιτικό σώμα στην Αθήνα; Ποιοι συμμετέχουν σε αυτό;
Η Εκκλησία του Δήμου(=η συνέλευση του λαού) είναι το κυρίαρχο σώμα στη δομή(=ιεραρχία) του αθηναϊκού πολιτεύματος. Όλοι οι ελεύθεροι πολίτες της Αττικής, σύμφωνα με τον νόμο, ήταν μέλη της. Κατά τις συνεδριάσεις κάθε πολίτης μπορούσε ελεύθερα να εκφράσει τη γνώμη του.
4. Από πού φαίνεται ο κυρίαρχος ρόλος της Εκκλησίας του Δήμου στο πολίτευμα της Αθήνας;
Φαίνεται από το γεγονός ότι **οι αποφάσεις της Εκκλησίας του Δήμου καθόριζαν την πορεία της πολιτείας σε όλους τους τομείς.**
5. Ποιος ο ρόλος της Εκκλησίας του Δήμου στην ανάδειξη των μελών της Βουλής των Πεντακοσίων, σύμφωνα με την μεταρρύθμιση του Κλεισθένη(που έγινε το 508-507 π.Χ.); Ποια η δύναμη της Βουλής των Πεντακοσίων, μετά την μεταρρύθμιση του Εφιάλτη¹(που έγινε το 462-461 π.Χ.);
Η Εκκλησία του Δήμου, όπως καθόριζε η μεταρρύθμιση του Κλεισθένη, εκλέγει, με θητεία ενός έτους, τα μέλη της Βουλής των Πεντακοσίων, αλλά τώρα (μετά την μεταρρύθμιση του Εφιάλτη) οι αρμοδιότητές της (της Βουλής των Πεντακοσίων) είναι αυξημένες.

¹ Εφιάλτης= ηγέτης του Δημοκρατικού Κόμματος της Αθήνας. Αφού ανέτρεψε τον Κίμωνα το 462 π.Χ., άσκησε την εξουσία στην Αθήνα για 1 έτος (462-461 π.Χ.), πραγματοποιώντας σημαντικές μεταρρυθμίσεις. Δολοφονήθηκε το 461 π.Χ. Τον διαδέχθηκε ο Περικλής.

6. Ποιες είναι οι νέες αυξημένες αρμοδιότητες της Βουλής των Πεντακοσίων; Τι ήταν το **προβούλευμα**; Πως καθορίζεται πλέον η σχέση της Βουλής των Πεντακοσίων με τον Άρειο Πάγο, μετά την μεταρρύθμιση του Εφιάλτη; Αυτή (η Βουλή των Πεντακοσίων) προετοίμαζε τα κείμενα των νόμων (**προβούλευμα**), τους οποίους, μετά από συζήτηση, ψήφισε ή απέρριπτε η Εκκλησία. Μετά την μεταρρύθμιση του Εφιάλτη (462-461 π.Χ.), ο Άρειος Πάγος δεν είχε δικαίωμα να ελέγχει τη Βουλή των Πεντακοσίων.
7. Ποιος ο νέος τρόπος ανάδειξης των Εννέα Αρχόντων και ποια η δύναμή τους, μετά την μεταρρύθμιση του Εφιάλτη; Οι Εννέα Άρχοντες (δηλαδή, ο επώνυμος άρχων, ο πολέμαρχος, ο βασιλεύς και οι έξι θεσμοθέτες) δεν εκλέγονταν πια, αλλά κληρώνονταν· έτσι το αξίωμά τους είχε καταλήξει να είναι **καθαρά διακοσμητικό**.
8. Ποιο, αντίθετα, αξίωμα ενισχύεται, μετά την μεταρρύθμιση του Εφιάλτη; Ποιες οι αρμοδιότητες των κατόχων του συγκεκριμένου αξιώματος; Αντίθετα, οι Δέκα Στρατηγοί αναδεικνύονται ως οι κύριοι ανώτατοι άρχοντες. Έργο τους είναι η εσωτερική ασφάλεια της πόλης, ο σχεδιασμός της εξωτερικής πολιτικής και η διοίκηση του στρατού και του στόλου.
9. Ποιες αλλαγές σημειώνονται στον τομέα της απονομής της δικαιοσύνης, μετά την μεταρρύθμιση του Εφιάλτη; Εκεί όμως που σημειώνονται οι ριζοσπαστικότεροι νεωτερισμοί(=οι ριζικότερες αλλαγές) είναι στην απονομή της δικαιοσύνης. Ο Εφιάλτης αφαίρεσε από τον Άρειο Πάγο την αποκλειστικότητα της απονομής της δικαιοσύνης, αφήνοντάς του μόνο τις περιπτώσεις φόνου εκ προμελέτης και εμπρησμού.
10. Ποιο δικαστήριο αναλαμβάνει πλέον την εκδίκαση όλων των υπολοίπων υποθέσεων; Ποιοι απαρτίζουν(=αποτελούν) αυτό το δικαστήριο; Πόσο διαρκεί η θητεία τους; Ποιο όργανο τούς εκλέγει; Όλες οι άλλες περιπτώσεις μεταφέρονται στη δικαιοδοσία ενός πολυμελούς λαϊκού δικαστηρίου, της Ηλιαίας, με 6.000 δικαστές, οι οποίοι εκλέγονταν, με θητεία ενός έτους, από την Εκκλησία.
11. Σε πόσα τμήματα ήταν χωρισμένη η Ηλιαία; Για ποιους λόγους έγινε αυτός ο χωρισμός;

Η Ηλιαία χωριζόταν σε **10 τμήματα**. Το **κάθε τμήμα** είχε **αρμοδιότητα σε διαφορετικό δικαστικό τομέα** και αντιπροσώπευε **μία από τις δέκα φυλές** της Αθήνας.

12. Για ποιους λόγους η αθηναϊκή Πολιτεία είχε τεράστια έξοδα;

Η αθηναϊκή Πολιτεία, με την τόσο έντονη παρουσία σε πανελλήνια κλίμακα, είχε ανάγκη από χρήματα. **Η συντήρηση του στόλου, η οργάνωση μεγαλοπρεπών εορτών, το ανέβασμα πολυπρόσωπων θεατρικών παραστάσεων, η αποστολή πρεσβειών σε πανελλήνιες εορτές** απαιτούσαν τεράστια οικονομική δαπάνη.

13. Με ποιο σύστημα η αθηναϊκή Πολιτεία κάλυπτε τις οικονομικές της ανάγκες, χωρίς να καταφεύγει στην επιβολή φόρων σε όλους τους πολίτες της; Που έγκειται η πρωτοτυπία του εν λόγω συστήματος;

Η Αθήνα, με ένα ευφυές φορολογικό σύστημα, τις **λειτουργίες, υποχρέωνε τους οικονομικά ισχυρούς Αθηναίους να προσφέρουν τα αναγκαία χρήματα για την κίνηση όλου του κρατικού μηχανισμού**. Το πρωτότυπο, με το σύστημα των λειτουργιών, είναι ότι **βοηθείται η πολιτεία αλλά συγχρόνως προωθείται η προσωπική προβολή και υλοποιούνται οι φιλοδοξίες των φορολογουμένων**.

14. Ποιες ήταν οι κυριότερες λειτουργίες;

Οι κυριότερες λειτουργίες ήταν: α) η **τρηραρχία**, δηλαδή η προσφορά χρημάτων από έναν ή περισσότερους ιδιώτες για τη συντήρηση ενός κρατικού πλοίου· β) η **χορηγία**, δηλαδή η ανάληψη της δαπάνης για το ανέβασμα μιας θεατρικής παράστασης που θα λάμβανε μέρος σε δραματικούς αγώνες· γ) η **γυμνασιαρχία**, δηλαδή η καταβολή των εξόδων για τη διατροφή και την εκγύμναση αθλητών που θα έπαιρναν μέρος σε «γυμνικούς αγώνες»· δ) τέλος, η **εστίαση**, δηλαδή η παροχή από έναν πλούσιο πολίτη των χρημάτων για την παράθεση δημόσιου γεύματος στα μέλη της φυλής του σε περίοδο εορτών ή αγώνων.

15. Με ποιον τρόπο τιμούσε η αθηναϊκή Πολιτεία τους πλούσιους πολίτες που προσέφεραν μεγάλα ποσά για τις λειτουργίες;

Τους τιμούσε, δίνοντάς τους την άδεια να στήσουν αναμνηστικό μνημείο σε περίπτωση νίκης της ομάδας τους σε δραματικούς ή γυμνικούς αγώνες.